

Fredagskronikken

Ola Kvaløy, dekan og professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Ola Kvaløy

Jo raskere ting endrer seg, desto viktigere blir kunnskap som kan brukes ikke bare i morgen, men også om fem, ti og femten år

Det er ikke bare høyere utdanning som må tilpasse seg arbeidslivet. Arbeidslivet må tilpasse seg høyere utdanning.

● **Hvorfor er dette viktig, spør studenten, og spørsmålet er viktig.** For hvis vi ikke kan svare studentene våre på hvorfor de skal lære det de lærer, så har vi en utfordring.

Et mulig svar er at det du lærer på universitetet, ikke er så viktig. Jobben din lærer du når du begynner å jobbe. Grunnen til at du går hos oss, er for å få et papir på at du er smart og i stand til å lære nye ting.

Men dette svaret er ikke tilfredsstillende. Hvis det eneste vi har å tilby er en sertifisering, kunne vi like gjerne flyttet høyere utdanning ut i bedriftene og utviklet en lærlingordning.

Slik er det heldigvis ikke. Vi sier: Du skal lære å tenke, du skal lære å lære, og kunnskapen du får i dette kurset, kan du ta med deg fra den ene jobben til den andre, for du vil se sammenhenger du aldri ville sett om du ikke hadde kjent teori X. Teori X gir deg nye brilleglass. Og her et eksempel ...

Det er disse eksemplene på «relevans» som nok er vanskelig å få øye på for regjeringen når den arbeider med kompetansereformen «Livslang læring» og «Arbeidsrelevansmeldingen», som etter planen skal legges frem for Stortinget våren 2021. Det underliggende premisset er at universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) ikke i tilstrekkelig grad klarer å levere kunnskap og kompetanse som studenter og arbeidsliv opplever som relevante i deres hverdag.

Studentene klarer ikke se hvordan de skal få brukt det de lærer, og arbeidslivet opplever ikke at utdannelsen som tilbys, i tilstrekkelig grad imøtekommer deres behov.

I den offentlige utredningen om livslang læring, ledet av Simen Markussen, som kom ut rett før sommeren, er diagnosen noe av den samme: UH-sektoren holder ikke følge med utviklingen der ute. Skal man få folk som er ute i arbeidslivet, til å ta faglig påfyll, må det som leveres, bli mer relevant.

Tilbudet må møte etterspørselen.

Det er flere grunner til å utfordre denne fortellingen, og til å minne om at løsningen ikke nødvendigvis ligger på tilbudssiden.

For det første: Jo raskere ting endrer seg, desto viktigere blir det å identifisere de

← Det underliggende premisset er at universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) ikke i tilstrekkelig grad klarer å levere kunnskap og kompetanse som studenter og arbeidsliv opplever som relevante i deres hverdag. Foto: Istock/Getty Images

generiske og det generelle, det vil si frembringe og formidle kunnskap som kan brukes ikke bare i morgen, men også om fem, ti og femten år.

På mange måter fremstår det som et paradoks at økt endringstakt og økte omstillingsbehov i arbeidslivet skulle frembringe sterkere krav om «relevans». Hvis universitetene blir med i et relevanskapløp med arbeids- og næringsliv, blir de irrelvante før de vet ordet av det. Å lage skreddersydde kurs for å imøtekomme konkrete behov i næringslivet, kan noen ganger være viktig og hensiktsmessig, men i en tid der de konkrete behovene endrer seg stadig raskere, vil sektoren undergrave seg selv hvis den blir for opptatt av å levere skreddersøm.

For det andre må en være oppmerksom på at det noe kortsiktige behovet som bedrifter og organisasjoner uttrykker, ikke bør imøtekommes for enhver pris. Bedriftene ønsker gjerne å ta imot folk som er klare til å gå rett inn og løse oppgaver i deres organisasjon. Det er også vår ambisjon at studentene skal være «nyttige» fra dag én. Men enda viktigere er det at studentene leverer på lang sikt, og at kompetansen deres i størst mulig grad er robust overfor kortsiktige skift og omslag i arbeidslivets behov.

For det tredje er det nødvendig å minne om at den viktigste kunnskapsproduksjonen fortsatt skjer ved høyskoler og universiteter. Det er svært krevende å følge med på forskningsfronten, og enda mer krevende å bidra til den selv. Samtidig er det her den dypeste og dermed mest relevante kunnskapen utvikles og formidles.

Relevanskravet fra politikere, byråkrater og næringslivsaktører vitner til tider om

manglende kunnskap om kunnskapsproduksjon, og om en mistro til at vitenskapen faktisk er relevant.

Vi ser i dag en UH-sektor med lavere selvtilitt, som stadig søker å tilpasse seg relevanskravet fra politikere, næringsliv og forskningsbyråkrater med penger til utdeling. Sektoren bør rette seg opp i ryggen og forplikte seg til fortsatt å levere rigorøs forskning og utdanning med varige kvaliteter. Tett kontakt med arbeidslivet bør være en selvfølge for både professorer og studenter, og universiteter og høyskoler må forplikte seg til å tilby relevant utdanning gjennom hele livsløpet. Men dette må skje på sektorens egne premisser.

Den varslede kompetansereformen og arbeidsrelevansmeldingen bør i større grad fokusere på etterspørselssiden: Hvordan stimulere folk og bedrifter til å søke varig kunnskap og dyp forståelse?

Ikke bare opplæring, men utdanning.

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vår varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.